prof. dr hab. Piotr Szychowski
Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego
w Poznaniu
pszychowski@amuz.edu.pl

RECENZJA W POSTĘPOWANIU DOKTORSKIM PANI MGR ALEKSANDRY JANASZEWSKIEJ

pt. „Problematyka wykonawcza wyciągu fortepianowego na przykładzie oper *Suor Angelica* i *Gianni Schicchi* Giacoma Pucciniego" przygotowanej pod kierunkiem promotor: dr hab. Beaty Szebesczyk.

Zleceniodawca recenzji

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, pismo z dnia 25 maja 2026 roku, w związku z decyzją Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, na podstawie Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.), wyznaczające mnie recenzentem w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora Pani mgr Aleksandrze Janaszewskiej w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Do zlecenia zostało dołączone dzieło artystyczne utrwalone na nośniku elektronicznym oraz opis dzieła – praca pisemna – w języku polskim i angielskim.

Podstawowe dane o Doktorantce

Mgr Aleksandra Janaszewska, pianistka, korepetytorka operowa, urodzona w Łodzi, ukończyła studia w klasie fortepianu prof. Marii Koreckiej-Soszkowskiej oraz w klasie

kameralistyki dr hab. Adama Manijaka w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi.

Kształcenie kontynuowała na studiach podyplomowych z zakresu coachingu wokalnego dla pianistów na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie, które odbyła pod kierunkiem dr hab. Beaty Szebesczyk. Od 2018 roku związana zawodowo z UMFC jako pianista-korepetytor na Wydziale Wokalno-Aktorskim. Do jej najważniejszych osiągnięć należą m.in. II nagroda na *XV Międzynarodowym Konkursie-Festiwalu* „Muzyka bez limitu" w Druskiennikach (Litwa, 2015) oraz III nagroda na *International Competition for Best Performance of the European Summer Masterclass* w Royal College of Music w Londynie (2013). Pianistka regularnie otrzymuje nagrody dla najlepszego pianisty towarzyszącego na konkursach wokalnych.

Prowadzi aktywną działalność artystyczną w Polsce i za granicą jako pianistka-korepetytor operowy. Współpracowała przy realizacjach oper takich jak *Don Giovanni*, *Cosi fan tutte* (W.A. Mozart), *Sprzedana narzeczona* (B. Smetana), *King Arthur* (H. Purcell), *Halka*, *Straszny Dwór* (S. Moniuszko), *Cyganeria*, *Gianni Schicchi*, *Suor Angelica* (G. Puccini), *Rigoletto* i *La Traviata* (G. Verdi), *Jaś i Małgosia* (E. Humperdinck). W przeszłości była stypendystką prestiżowych programów operowych w Berlinie, Bolonii i Wiedniu.

Ocena dzieła artystycznego

Przedstawione dzieło artystyczne stanowiące centralny element całego przewodu doktorskiego obejmuje realizację wyciągu fortepianowego dwóch oper Giacoma Pucciniego – *Suor Angelica* oraz *Gianni Schicchi*. Nagranie zrealizowano w dniu 04.06.2024 roku. Miejsce realizacji nagrania: Studio S1, Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie.

Wykonawcy:
fortepian - Aleksandra Janaszewska

Suor Angelica:
Suor Angelica: Aleksandra Wittchen

La Zia Principessa: Zuzanna Nalewajek

La Badessa: Estera Wityńska

La suora Zelatrice: Izabella Fabrycka

Suor Genovieffa: Izabella Fabrycka

La suora Infermiera: Aleksandra Królak

La Maestra delle Novizie: Katarzyna Prokopczyk

Le Cercatrici, Le Novizie, Le Converse, suor Osmina, suor Dolcina: Zuzanna Wrona, Ewa Szczypińska, Aleksandra Królak, Katarzyna Prokopczyk, Wei Qi

Gianni Schicchi:

Gianni Schicchi: Mateusz Michałowski

Lauretta: Maria Kopińska

Zita: Roksana Maria Maciejczuk

Rinuccio: Adam Walasek

Gherardo: Przemysław Młyński

Nella: Konstancja Molewska

Gherardino: Mateusz Kulczyński

Betto di Signa: Piotr Bujnowski

Simone: Bartosz Kieszkowski

Marco: Mateusz Kulczyński

Ciesca: Anna Mielecka

Maestro Spinelloccio, medico: Szymon Bołtralik

Amantio di Nicolao, notaro: Mateusz Kulczyński

Pinellino, Guccio: Szymon Bołtralik, Przemysław Młyński

Realizator dźwięku: Szymon Nalepa.

Już sam wybór repertuaru należy uznać za ambitny, gdyż dzieła te stawiają przed pianistą wysokie wymagania zarówno pod względem technicznym, jak i interpretacyjnym. Wykonanie Aleksandry Janaszewskiej dowodzi bardzo dobrej znajomości idiomu stylistycznego późnej twórczości Pucciniego. Autorka umiejętnie odczytuje specyfikę języka muzycznego kompozytora, zachowując równowagę pomiędzy wiernością zapisowi nutowemu a niezbędną elastycznością wykonawczą wynikającą z teatralnego charakteru analizowanych

utworów. Szczególnie cenne jest świadome traktowanie wyciągu fortepianowego nie jako uproszczonej wersji partytury orkiestrowej, lecz jako samodzielnej struktury wykonawczej wymagającej własnych rozwiązań interpretacyjnych.

W operze *Suor Angelica* autorka w przekonujący sposób oddaje liryczny i kontemplacyjny charakter dzieła. Wykonanie cechuje się dużą kulturą dźwięku, starannym prowadzeniem narracji muzycznej oraz umiejętnością budowania nastroju odpowiadającego dramatycznej konstrukcji utworu. Na szczególne podkreślenie zasługuje zdolność elastycznego kształtowania frazy przy zachowaniu spójności przebiegu muzycznego w rozbudowanych odcinkach narracyjnych. W lirycznych fragmentach dostrzegalna jest dojrzałość interpretacyjna mgr Janaszewskiej, pozwalająca na wydobycie subtelnych relacji pomiędzy warstwą wokalną a akompaniamentem fortepianowym.

Z kolei w realizacji *Gianni Schicchi* uwagę zwraca właściwe wyczucie dramaturgii scenicznej oraz umiejętność dostosowania się Doktorantki do dynamicznie zmieniającego się przebiegu muzycznego dzieła. Utwór ten wymaga szczególnej precyzji rytmicznej, szybkiego reagowania na zmiany charakteru oraz zdolności do budowania - współtworzenia - napięcia dramatycznego. Pianistka wykazuje się w tym zakresie dużą swobodą wykonawczą, zachowując jednocześnie pełną kontrolę nad warstwą muzyczną. W grze mgr Janaszewskiej widoczna jest również świadomość funkcji teatralnej poszczególnych epizodów dzieła oraz umiejętność różnicowania środków wyrazu zgodnie z wymaganiami dramaturgii operowej.

Wysoko należy ocenić sposób realizacji przez Doktorantkę faktury fortepianowej. Pomimo ograniczeń wynikających z natury wyciągu fortepianowego potrafi ona sugestywnie przywołać bogactwo kolorystyczne orkiestrowego oryginału. Osiąga to poprzez staranne różnicowanie artykulacji, właściwe kształtowanie warstwy brzmieniowej oraz świadome eksponowanie elementów mających kluczowe znaczenie dla przebiegu muzycznego. Dzięki temu wykonanie zachowuje właściwą przejrzystość fakturalną i czytelność formalną.

Na podkreślenie zasługuje również dobra współpraca z solistami oraz umiejętność partnerskiego współtworzenia interpretacji. W prezentowanym materiale fortepian nie pełni wyłącznie funkcji akompaniującej, lecz staje się aktywnym uczestnikiem procesu kreacji artystycznej. Autorka wykazuje wysoki poziom kompetencji kameralnych, umiejętnie dostosowując środki wykonawcze do potrzeb współwykonawców i sytuacji scenicznej.

Pewne zastrzeżenia można sformułować jedynie w odniesieniu do niektórych planów dynamicznych. W wybranych fragmentach korzystne byłoby jeszcze bardziej zdecydowane różnicowanie poziomów dynamicznych oraz wyraźniejsze eksponowanie kontrastów wynikających z przebiegu dramaturgicznego. Dotyczy to zwłaszcza miejsc o szczególnie

silnym ładunku emocjonalnym, gdzie większa odwaga interpretacyjna mogłaby dodatkowo uwypuklić napięcia zawarte w partyturze. Uwagi te mają jednak charakter drugorzędny i nie wpływają na wysoką ocenę całości prezentacji.

Reasumując, przedstawione dzieło artystyczne prezentuje wysoki poziom profesjonalizmu wykonawczego, dojrzałości interpretacyjnej oraz świadomości stylistycznej. Doktorantka udowadnia, że posiada kompetencje niezbędne do samodzielnego rozwiązywania złożonych problemów artystycznych związanych z realizacją wyciągów fortepianowych.

Ocena pracy pisemnej - opisu dzieła artystycznego

Praca pisemna składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, podsumowania, aneksu oraz bibliografii. Struktura wynika z przyjętego celu pracy, który obejmuje zarówno przedstawienie podstawowych zagadnień związanych z wyciągiem fortepianowym i praktyką pianisty operowego, jak również analizę sposobów adaptacji faktury orkiestrowej na fortepian na przykładzie dwóch oper Giacoma Pucciniego – *Suor Angelica* oraz *Gianni Schicchi*.

Rozdział pierwszy – pt. *Wyciąg fortepianowy – definicja pojęcia* ma charakter wprowadzający i stanowi podstawę teoretyczną oraz wykonawczą dla dalszych rozważań. W pierwszej części rozdziału przedstawiona zostaje definicja wyciągu fortepianowego oraz wyjaśnione zostaje jego miejsce w praktyce wykonawczej. Następnie omówione są najważniejsze aspekty pracy z wyciągiem fortepianowym z perspektywy pianisty operowego. Autorka szczególną uwagę poświęca pierwszemu etapowi pracy z wyciągiem, czyli sposobom jego odczytywania i właściwego rozpoznawania zawartych w nim informacji. Kolejna część dotyczy relacji pomiędzy oryginalnym brzmieniem orkiestry a jego redukcją fortepianową. Wskazane zostają ograniczenia wynikające z przeniesienia wielowarstwowej faktury orkiestrowej na instrument klawiszowy, a także różnice i konsekwencje, jakie pojawiają się w praktyce wykonawczej. Osobne miejsce Doktorantka poświęca konfliktowi pomiędzy dążeniem do nadmiernej precyzji w realizacji wyciągu fortepianowego a potrzebami i percepcją śpiewaka. W dalszej części rozdziału omówione zostają pozostałe aspekty pracy pianisty operowego oraz relacja pomiędzy wyciągiem fortepianowym a pieśniami orkiestrowymi w ich

opracowaniu na fortepian. Rozdział ten tworzy tym samym punkt wyjścia do późniejszej analizy konkretnych przykładów muzycznych.

Rozdział drugi noszący tytuł *Historia powstania „Il trittico" – operowego tryptyku Giacoma Pucciniego* poświęcony jest historycznym i artystycznym okolicznościom powstania dzieła. W pierwszej części przedstawione zostały początki pracy Pucciniego nad tryptykiem oraz proces prowadzący do jego powstania. Następnie omówione zostały dwie opery będące przedmiotem dalszej analizy: *Suor Angelica* oraz *Gianni Schicchi*. Przedstawienie kontekstu powstania obu dzieł pozwala na pełniejsze zrozumienie ich specyfiki stylistycznej, dramaturgicznej i muzycznej, a także stanowi przygotowanie do analizy sposobów opracowania ich warstwy orkiestrowej na fortepian.

Rozdział trzeci zatytułowany *„Suor Angelica" – warstwa muzyczna – przykłady adaptacji faktury orkiestrowej na fortepian* koncentruje się na pierwszej z analizowanych oper. W części poświęconej warstwie muzycznej przedstawione zostały wybrane zagadnienia związane z konstrukcją i charakterem muzyki Pucciniego w *Suor Angelica*. Analiza stanowi podstawę do drugiej części rozdziału, w której zaprezentowane zostały przykłady adaptacji faktury orkiestrowej na fortepian. Omówienie konkretnych fragmentów pozwoliło Autorce ukazać, w jaki sposób wielowarstwowy materiał orkiestrowy może zostać przełożony na możliwości wykonawcze fortepianu oraz jakie decyzje musi podejmować pianista, aby zachować najistotniejsze elementy przebiegu muzycznego i jednocześnie stworzyć odpowiednie warunki do współpracy ze śpiewakiem.

Rozdział czwarty pt. *„Gianni Schicchi" – warstwa muzyczna – przykłady adaptacji faktury orkiestrowej na fortepian* poświęcony został drugiej z analizowanych oper. Podobnie jak w rozdziale poprzednim, pierwsza część obejmuje charakterystykę i analizę warstwy muzycznej dzieła, natomiast druga koncentruje się na przykładach adaptacji faktury orkiestrowej na fortepian. Zestawienie konkretnych fragmentów partytury z ich realizacją fortepianową pozwala wskazać rozwiązania stosowane w procesie redukcji materiału orkiestrowego oraz ukazać specyfikę pracy pianisty wynikającą z charakteru muzyki Pucciniego. Analiza obu oper umożliwia również odniesienie obserwacji dotyczących sposobu opracowania faktury orkiestrowej do szerszego problemu praktycznego wykorzystania wyciągu fortepianowego w pracy operowej.

W podsumowaniu zebrane zostały najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonych rozważań i analiz. Odnoszą się one zarówno do funkcji wyciągu fortepianowego w praktyce operowej, jak i do sposobów adaptowania materiału orkiestrowego na potrzeby wykonania fortepianowego. Szczególne znaczenie ma tu perspektywa pianisty

operowego, dla którego wyciąg fortepianowy nie jest jedynie uproszczoną wersją partytury, lecz narzędziem umożliwiającym realizację muzycznej i dramaturgicznej funkcji orkiestry w bezpośredniej współpracy ze śpiewakiem.

Uzupełnieniem opisu dzieła artystycznego jest aneks, w którym przedstawiono podział scen według numerów znajdujących się w partyturze oraz odpowiadające im czasy nagrania. Materiał ten porządkuje dokumentację części praktycznej pracy i ułatwia odniesienie analizowanych fragmentów do ich realizacji w nagraniu.

Całość zamyka składająca się z 17. pozycji bibliografia, obejmująca źródła wykorzystane podczas przygotowania pracy.

Opis dzieła świadczy o bardzo dobrym przygotowaniu merytorycznym Autorki, zarówno w zakresie wiedzy historyczno-muzycznej, jak i umiejętności analitycznych. W kolejnych rozdziałach w sposób uporządkowany i wieloaspektowy przedstawia nie tylko historyczny kontekst powstania analizowanych oper, lecz także szczegółową charakterystykę zagadnień wykonawczych związanych z realizacją partii fortepianu. Szczególnie wartościowa w moim odczuciu jest umiejętność Doktorantki łączenia refleksji teoretycznej z praktyką artystyczną, co nadaje pracy wymiar nie tylko akademicki, lecz także interpretacyjno-wykonawczy. Na podkreślenie zasługuje konsekwentne odnoszenie rozważań teoretycznych do konkretnych fragmentów analizowanych utworów, dzięki czemu wywód pozostaje osadzony w materiale muzycznym i unika uogólnień pozbawionych podstaw źródłowych. Analizy prowadzone są w sposób spójny i logiczny, a formułowane wnioski wynikają bezpośrednio z przeprowadzonych obserwacji, co wzmacnia ich wiarygodność i naukowy charakter.

Od strony redakcyjnej rozprawa została przygotowana starannie, drobne nieścisłości językowe i stylistyczne nie wpływają na ocenę pracy. Struktura jest klarowna i przejrzysta, co ułatwia odbiór treści oraz poruszanie się po kolejnych częściach pracy. Język naukowy został użyty co do zasady poprawnie i adekwatnie do omawianej problematyki, a styl wypowiedzi cechuje się precyzją i konsekwencją terminologiczną. Całość tworzy opracowanie dojrzałe, spójne i dobrze osadzone w przyjętej metodologii badawczej.

Konkluzja

Niniejszym stwierdzam, że praca doktorska pani mgr Aleksandry Janaszewskiej stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Zarówno dzieło artystyczne, jak i jego opis reprezentują wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny. Przedstawiona rozprawa stanowi wartościowe opracowanie problematyki wykonawczej wyciągu fortepianowego w operach Giacoma Pucciniego, a autorka wykazuje się dojrzałością artystyczną, kompetencjami badawczymi oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia refleksji naukowej.

W mojej ocenie rozprawa doktorska mgr Aleksandry Janaszewskiej spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne, zgodnie z art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wnoszę zatem o dopuszczenie Kandydatki do dalszych etapów postępowania doktorskiego.

Piotr Szychowski

prof. dr hab. Piotr Szychowski

Poznań, 31 sierpnia 2026 r.